

Managementadviseur in Mongolië

Waakhonden en melkthee

Ook Mongolië kent huisartsen. Om te zien of hun werk lijkt op mijn oude vak, heb ik een dag meegelopen met huisarts Oyundelger. Zij werd vijf jaar geleden weduwe toen haar man, een kinderarts, op straat werd doodgeslagen.

In haar praktijk is eigenlijk werk voor vier huisartsen, maar die zijn er niet. Af en toe krijgt ze hulp van een gepensioneerde huisarts en een van de artsen van het ziekenhuis. Verder is er Dashniam, een man die hier al 25 jaar werkt als 'kleine dokter', een soort praktijk-verpleegkundige.

De praktijk zit in een keurig gebouw. De spreekkamers hebben glazen wanden, zodat iedereen naar binnen kan kijken. Ook kan iedereen meeluisteren, want de deur staat meestal op een kier. Behalve in bijzondere gevallen. Dan stopt ze een krant tussen de deur. De medische status is een wonder van efficiëntie en eenvoud. Hij is opgebouwd uit blanco A5-papier. Als hij vol is, scheurt Oyundelger een A4-tje doormidden en met een Pritt-stift plakt ze de volgende bladzijde erin. De patiënt beheert de status zelf, daarvoor hebben ze geen Nictiz nodig.

Op het spreekuur komt een vrouw van rond de zestig met levercirrose als gevolg van hepatitis die ze in de jaren zeventig opliep. Er heerste toen in Mongo-

lië een grote epidemie en dat levert nu veel cirrosepatiënten op, voor wie geen behandeling mogelijk is. De patiënte vertelt dat ze veel verse paardenmelk drinkt omdat die rijk is aan vitaminen.

De volgende patiënte is een erg jonge moeder met een baby van een maand oud. Volgens lokaal gebruik is het kind in heel veel doeken gewikkeld. Goed tegen de kou, maar het kind kan geen vin verroeren. De moeder woont met haar zontje bij haar grootmoeder in een ger, een grote witte vilten tent. Van de vader van het kind ontbreekt elk spoor. De drie moeten rondkomen van grootmoeders pensioen van 62.000 tugriks (40 euro) per maand. Moeder heeft ingetrokken tepels en kan daarom geen borstvoeding geven. Ze kolft, want kunstvoeding kost rond 10.000 tugriks (6,5 euro) per week en dat zit er niet in.

Dagelijks legt Oyundelger huisbezoeken af. Dat gaat te voet, want een auto heeft ze niet. Een van haar patiënten woont 8 kilometer verderop, maar die is gelukkig niet ziek.

De eerste patiënt die we bezoeken, woont in een van de gerdistricten. Dat zijn gebieden waar zowel gers staan als houten huisjes. Deze staan allemaal op een flink stuk grond met eromheen een grote schutting en een gevaarlijke hond die het terrein bewaakt. Het is een grimmig gebied waarin Oyundelger regelmatig te maken heeft met agressie, meestal van dronken mannen die er in groten getale rondzwalken. De patiënt woont in een houten huisje en is verstoken van elke vorm van luxe, behalve dan televisie - zonder kan een Mongool niet leven. Er is geen stromend water en stoken gebeurt met hout, kolen en koeienpoep. Dat laatste is gratis en in grote hoeveelheden beschikbaar.

De tweede patiënt woont in hetzelfde gebied en heeft een onbehandelbare maligniteit. Hij heeft een zorgzaam gezin en ook voor ons wordt gezorgd: koekjes en traditionele melkthee. Dat krijgen we ook tijdens de laatste visite, in een flatgebouw. De patiënt, een geschiedenisleraar van 57, kreeg onlangs een herseninfarct en is nu hemipareetisch. Hij komt de deur niet uit. Buiten is het te koud om in een rolstoel te zitten.

Een Mongoolse huisarts wordt dagelijks geconfronteerd met armoede, agressie en gevaarlijke honden. De ziektebeelden zijn niet heel anders dan ik gewend was. ■

Maarten Stoffels,
arts n.p., managementadviseur ziekenhuis in Choibalsan, Mongolië, als ontwikkelings-
werker uitgezonden door VSO

BEELD: MAARTEN STOFFELS